

Protokoll fra møte i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden i VKM

Dato: 04.10.06

Tid: kl 10:00 – 14:30

Sted: Veterinærinstituttet, 5 etg.

Deltakere

Fra Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden:

Janneche Utne Skåre (leder), Gunnar Sundstøl Eriksen, Helle Katrine Knutsen, Helle Margrete Meltzer, Ole Bent Samuelsen, Jan Alexander, Kåre Julshamn (til kl 12.30)

Forfall: Tore Aune, Kari Grave, Marc Berntssen

Fra sekretariatet til VKM:

Stine Husa (ref.)

Fra Mattilsynet

Are Sletta, (til kl 12:30)

1. Velkommen, registrering av eventuelle fravær og habilitet

Leder for faggruppen, Janneche Utne Skåre, ønsket velkommen til møtet i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden (Faggruppe 5).

Medlemmene fikk muntlig forespørsel om habilitet, og ingen erklærte seg inhabile vedrørende sakene som skulle behandles på dette møtet.

2. Godkjenning av dagsorden

Innkallelse og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent.

Protokoll fra forrige møte (2. mai 2006) ble gjennomgått uten spesielle kommentarer eller anmerkninger.

3. Saker fra møte i Hovedkomiteen

Protokoll fra møtet i Hovedkomiteen 23. mai 2006 ble gjennomgått uten spesielle kommentarer eller anmerkninger.

Det ble gitt en kort orientering om saker som ble behandlet på møtet i Hovedkomiteen 27. september 2006.

4. Saker til behandling på møtet

Vurdering av SFT-rapport "Kartlegging av nye organiske miljøgifter i 2004" (05/510)

Statens forurensningstilsyn (SFT) publiserte i mai 2005 rapporten "Kartlegging av nye organiske miljøgifter 2004. Bromerte flammehemmere, perfluoralkylstoffer, irgarol, diuron, BHT og dicofol". For mange av stoffene som omtales her finnes det lite tidligere data fra norsk miljø og biota. Mattilsynet ønsker å identifisere om noen av stoffene omtalt i rapporten kan utgjøre en helserisiko ved konsum av fisk/sjømat.

Sekretariatet hadde i forkant av møtet sendt ut et utkast til uttalelse, utarbeidet av et faggruppedlem, vedrørende BHT (butylhydroksytoluen), irgarol, diuron og dicofol. Uttalelsen ble gjennomgått på møtet.

Vedtak: Kommentarene fra faggruppen innarbeides i dokumentet før det endelig dokumentet oversendes Mattilsynet.

Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder (05/509)

Vurdering av organiske tinnforbindelser i skjell (05/509-1e)

EFSA kom i 2004 med en vurdering av organiske tinnforbindelser i mat. Faggruppe 5 har på bakgrunn av denne rapporten utarbeidet en vurdering av tinnorganiske forbindelser i skjell i Norge. Vurderingen skal være en del av dokumentet "Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder" som skal være et verktøy/hjelpemiddel for Mattilsynet i håndteringen av saker relatert til forurenset sjømat der problemstillingen er kjent fra tidligere saker.

Vedtak: Kommentarene fra faggruppen innarbeides i dokumentet, før det endelig godkjennes ved en elektronisk høring i faggruppe 5.

Saker som har vært behandlet i faggruppen siden forrige møte:

Risikovurdering av hvitt fosfor (06/504)

Hvitt fosfor brukes av Forsvaret i norske skytefelt. Stoffet er akutt og kronisk giftig og det har vist seg at rester av uomsatt hvitt fosfor kan bli liggende igjen i skytefeltene i lengre tid, spesielt i bekker, fuktige og vannfylte kratre og annen våtmark. Mattilsynet ønsker at VKM vurderer flere aspekter av hvitt fosfor i tilknytning til mattrygghet, drikkevann og dyrehelse. Saken har vært på høring i faggruppe 4, 5 og 8 og ble sluttbehandlet på elektronisk høring i Hovedkomiteen.

Øvrige saker:***Ikke-dioksinliknende PCB, ny rapport fra EFSA (06/500)***

EFSA publiserte i november 2005 en ny rapport på ikke-dioksinliknende PCB. Mattilsynet planlegger å oversende en bestilling til Faggruppe 5, hvor de ønsker at rapporten blir nærmere gjennomgått. Tre faggruppemedlemmer har tidligere vurdert rapporten og laget en foreløpig oppsummering av rapporten og forslag til videre arbeid.

Faggruppen avventer videre arbeid med saken til VKM har mottatt en bestilling fra Mattilsynet.

Vurdering av dioksiner/PCB i torskelever(05/509-1d)

Bergfald & Co har på oppdrag fra VKM utarbeidet en sammenstilling av data for dioksiner, dioksinlignende PCB og PCB₇ i lever av torsk fra norske farvann. Dette materialet vil bli brukt som grunnlag for å revurdere tidligere risikovurdering av dioksiner/PCB i torskelever. I løpet av året vil flere målinger av dioksiner/PCB i torskelever være tilgjengelig.

Faggruppen avventer videre arbeid med vurderingen av dioksiner/PCB i torskelever til analysedata for 2006 er tilgjengelig.

Saker til diskusjon:***NORKOST 3***

Det planlegges en ny nasjonal kostholdsundersøkelse (NORKOST 3), og i den forbindelse har Mattilsynet bedt VKM diskutere spørsmål angående valg av metodikk til bruk i NORKOST 3. Mattilsynet ønsket å diskutere følgende spørsmål med VKM:

- Hvordan ser VKM på å bruke en 2x24 h recall som metode i NORKOST 3?
- Hvordan ser VKM på å bruke en 2x48 h recall som metode i NORKOST 3?
- Hvordan ser VKM på å bruke en fire dagers kostdagbok som opprinnelig planlagt som metode i neste NORKOST 3?

Faggruppen mener at det optimale vil være at flere metoder kombineres i NORKOST 3. 2x24 h recall gir ikke tilstrekkelig informasjon på individnivå, og det anbefales at denne metoden brukes i kombinasjon med for eksempel et matvarefrekvensskjema. For faggruppens vurderinger er det svært viktig at ytterpunkter i befolkningen fanges opp (matvarer som få spiser mye av). I tillegg anbefaler faggruppen at undersøkelsen kompletteres med en "market basket"-undersøkelse, for å få et bedre bilde av befolkningens eksponering for miljøgifter. Kostholdsundersøkelsen bør også sees i relasjon til helseundersøkelse av befolkningen.

Okratoksin A, ny rapport fra EFSA

EFSA publiserte i april 2006 en vurdering av okratoksin A (OTA) i mat. Eksponeringen av den europeiske befolkningen for OTA ligger under TWI. EFSA påpeker at det mangler tilstrekkelige inntaksdata for spedbarn/småbarn, og sier at det er nødvendig med mer data for at det skal være mulig å beregne eksponeringen for OTA blant disse konsumentene.

Faggruppe 5 mener konklusjonen i EFSAs vurdering per i dag også er dekkende for norske forhold.

5. Orientering fra ad hoc grupper/ undergrupper eller lignende.

Behov for risikovurdering av avløpsslam brukt som gjødsel (05/511)

Mattilsynet mottok brev i februar 2005 fra Norsk Landbrukssamvirke Servicekontor A/S vedrørende behov for risikovurdering av avløpsslam brukt som gjødsel i landbruket. Et forprosjekt er nå, på oppdrag fra VKM, utarbeidet hos Aquateam/Bioforsk. Forprosjektet har hatt som mål å avklare for hvilke miljøgifter og forurensninger det finnes tilstrekkelig med data til at VKM kan gjennomføre fullstendige risikovurderinger av avløpsslam basert på norske forhold.

Det er opprettet en ad hoc-gruppe om skal utarbeide vurderingen av avløpsslam. Gruppen består av Gunnar Sundstøl Eriksen (leder), Kari Grave, Line Sverdrup, Aksel Bernhoft, Trine Sogn og Carl-Einar Amundsen. Første møte i ad hoc-gruppen avholdes 9. oktober 2006.

Stekemutagener/PAH i grillmat (06/505)

Det har lenge vært kjent at varmebehandling som grilling og steking kan gi opphav til uønskede, helseskadelige forbindelser i maten. De mest kjente er heterosykliske aromatiske aminer (stekemutagener) og PAH. Stekemutagener har vært tema for flere nordiske ekspertkonsultasjoner på 80- og 90-tallet. PAH ble vurdert av JECFA senest i 2005, og denne rapporten inneholdt også råd om hvordan mengden PAH i mat kan reduseres ved grilling og røyking. Faggruppen har mottatt et utkast til ny bestilling fra Mattilsynet vedrørende "risikovurdering/litteraturgjennomgang grilling av mat".

Det er opprettet en ad hoc-gruppe bestående av Helle Knutsen (leder), Mona-Lise Binderup, Rose Vikse og Steinar Øvrebø som skal utarbeide en vurdering av grilling av mat/PAH.

Helhetssyn på fisk (04/506)

Det ble kort orientert om prosessen med oversettelse av rapporten "Et helhetssyn på fisk og annen sjømat i norsk kosthold" til engelsk.

6. Saker til hovedkomiteen

Ingen punkter under saker til Hovedkomiteen.

7. Orientering fra Mattilsynet

Mattilsynet orienterte om anvendelse av faggruppens risikovurderinger

8. Møter o.a. av felles interesse

Et faggruppedlem informerte om konferansen Eurotox og møter i EFSA.

9. Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet orienterte kort om at VKM blir evaluert høsten 2006. Det er kun snakk om en begrenset evaluering som har som formål å vurdere om det er grunnlag for endringer i

komiteens sammensetning eller mandat før nyoppnevningen i 2007. Statskonsult er valgt som konsulent, og det er i løpet av høsten gjennomført intervjuer med sentrale personer i Mattilsynet, FoU-miljøene og blant ekspertene i selve komiteen.

10. Eventuelt

Anvendelse av "threshold of toxicological concern" (TTC)-prinsippet for risikovurderinger i VKMs faggrupper (05/902)

En ad hoc-gruppe har utredet muligheten for å benytte TTC-prinsippet for risikovurderinger i VKMs faggrupper. Dokumentet er ment å være et grunnlag for videre diskusjoner om mulig bruk av TTC-prinsippet innen Hovedkomiteen og faggrupper på alle relevante områder, og om hvordan det kan brukes i risikovurdering av kjemikalier som det finnes lite toksikologiske data for, men hvor gode eksponeringsdata for mennesker er tilgjengelig. Hovedkomiteen vedtok på sitt møte 23. mai 2006 at alle faggrupper i VKM skal diskutere nærmere hvilke områder innen eget felt det kan være aktuelt å bruke TTC-prinsippet utover de områdene som allerede er omtalt i dokumentet.

Vedtak: Faggruppe 5 har tidligere diskutert dokumentet om TTC-prinsippet grundig og mener at dokumentet dekker alle områder hvor det per i dag er aktuelt for Faggruppen å anvende TTC-prinsippet.

Utvikling av generelle eksponeringsmodellverktøy (05-003)

6. og 7. november 2006 avholdes det et kurs med temaet probabalistiske modeller for risikovurdering. Påmeldingsfrist er 16. oktober, og alle medlemmer av VKM oppfordres til å delta.

Risikovurdering av forurensede sedimenter (04-509)

Mattilsynet orienterte om at SFTs veileder for forurensede sedimenter skal revurderes. I den forbindelse ønsker Mattilsynet at faggruppen bistår med innspill til SFT. Mattilsynet kommer tilbake med en henvendelse til faggruppen i denne saken.

TEF – toksisk ekvivalensfaktor

I juni 2005 ble det avholdt et møte i WHO-IPCS (World Health Organization - International programme on Chemical Safety) hvor toksisk ekvivalensfaktor (TEF) for dioksinliknende forbindelser ble reevaluert. EU-kommisjonen har vedtatt at gamle TEFer skal anvendes frem til regelverket endres i 2008.

Faggruppen vil vurdere hvilke konsekvenser innføringen av nye TEFer vil ha for Norge. I første omgang brukes dioksiner/PCB i torskelerver og laksefilet som et eksempel.

11. Nye møtedatoer

- **Tirsdag 21. november**